

14

25.marts

75

**Piemineklis veltīts Abrenes apriņķa
izsūtītajiem, kas deportēti gan lielajās
deportācijās, gan arestēti, iznīcināti,
cietuši citos padomju režīma laikos.**

Pieminekli Balvu pilsētas centra atklāja 2006.gada 23.augustā.
Tēlnieka Matiasa Jansona Latvijas kontūru formā veidotais akmens
simbolizē sāpju ceļa sašķelto zemi. Otrais simboliskais šķēlums
simbolizē no Latvijas atšķelto Abreni un sešus pagastus. Uz
pieminekļa plāksnes rakstīts "Vienīgais svētums uz zemes - dzīvība".
Piemineklis veltīts Abrenes apriņķa izsūtītajiem, kas deportēti gan
lielajās deportācijās, gan arestēti, iznīcināti, cietuši citos padomju
režīma laikos. 1941.gada 14.jūnijā no Abrenes apriņķa izsūtīti 444
iedzīvotāji, 1949.gada 25.-29.martā no Viļakas apriņķa uz Sibīriju
izvestas 342 ģimenes - kopā 1709 cilvēki. Nozīmīgi, ka piemineklis nes
Abrenes apriņķa vārdu, jo Balvu rajons ir kādreizējā Abrenes
apriņķa lielākā daļa.

Latvijas svētku un atceres dienas

18.novembris

- LR proklamēšanas diena

14.jūnijs

- Komunistiskā genocīda upuru piemiņas diena

25.marts

- LR okupācijas diena

17.jūnijs

- Staļinisma un nacisma upuru atceres diena

23.augusts

1949.gada 25.marta deportācijas (Latvijas un pasaules vēsture/literatūra)

2024.g.25.martā

- ❖ Atbildība
- ❖ Cieņa
- ❖ Mērķtiecība
- ❖ Sadarbība

Mudīte Stepanova,
Aija Dvinska

1949. gada 25. marta deportācijas: cēloņi

<https://www.youtube.com/watch?v=OgOtF-YNMSc>

SR:

- ❖ papildināt zināšanas un izteikt savu viedokli par notikumiem Latvijas vēsturē 1949.gadā;
- ❖ iesaistīt radošā darbā un pamatot vēstures faktus.

Lielākā īstenotā soda akcija padomju okupācijas laikā pēc Otrā pasaules kara bija 1949.gada marta deportācija. Lai īstenotu lauku kolektivizāciju un likvidētu nacionālo partizānu atbalsta bāzi PSRS Ministru Padome organizēja „kulaku“ un „nacionālistu“ ģimeņu masu deportācijas. 1949.gada martā no Latvijas deportēja 42 195 cilvēkus.

No 25.-29.martam no Viļakas apriņķa izsūtīja 342 ģimenes - 1508 cilvēkus.

Kopumā no Viļakas apriņķa izsūtīja 1696 cilvēkus.

Pārsvārā iedzīvotājus no Viļakas apriņķa aizsūtīja uz Omskas apgabala* Marjanovkās, Poltovkas un Šerbakuļas rajoniem. Par bīstamiem padomju varai atzina arī 122 bērnus līdz 7 gadu vecumam.

* Omskas apgabals atrodas Krievijas Federācijā

Atšķirībā no 1941.gada 14.jūnija, 1949.gada akcija iezīmējās kā tieši pret latviešu tautu vērsta, un galvenokārt skāra lauku iedzīvotājus, valstī 95,6 % no izsūtītajiem bija latvieši. No Viļakas apriņķa izsūtīto skaitā 29 bija cittautieši.

1940.-1941.gadā un no 1945. līdz 1953.gadam padomju represijās Latvijā cietuši vai gājuši bojā 140 000 - 190 000 cilvēki

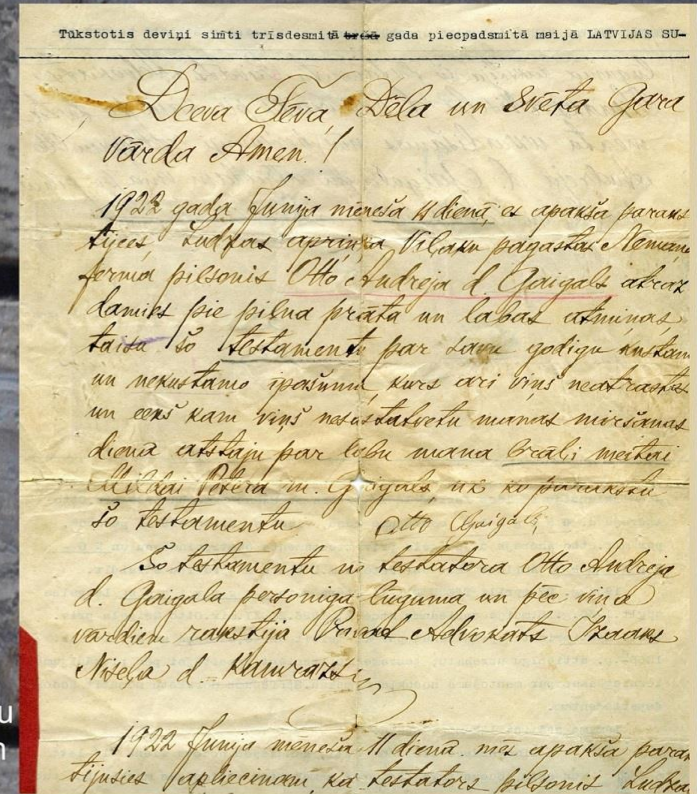
**Nora Gaigala(Pastare) (1936) ar ģimeni izsūtīta no Balviem 1949.gada 26martā
uz Omskas apgabala Poltavkas rajonu
Atbrīvota 1956.gada 4.septembrī (Lieta Nr.3325)**

Mūsu ģimeni čekisti pamodināja jau ap pulksten sešiem ar laidņu sitieniem pa durvīm. Sanāca istabā vīri ar šautenēm, tērpušies baltas jērādas kažokos, un cēla mūs augšā, sacīdami, lai ātrāk ģērbjoties un kravājot mantas, jo priekšā būšot tāls ceļš uz Sibīriju. Mēs: es, mazais brālītis Uldis, kuram 28.martā, jau vagonā braucot uz Sibīriju palika 10 gadi, māsa Herta, visi sākām raudāt. Tēti Artūru un mammu Olgu karavīri stingri uzraudzīja, uz kuriem viņi gāja, tur karavīrs gāja līdzī. Neatceros vai mamma gotiņas izslauca, bet atceros, ka viņa mūs, bērņus, norīkoja, lai ejam uz kūti un kārtīgi sabarojam lopiņus. Un tā mēs devām gotiņām gan kāļus, gan bietes, bērām vistām graudus, paši raudādami gaužas asaras. Es, kā biju uzvilksusi mugurā mammas veco jaku, ar to arī aizbraucu. Bet vecākais letnants mātai Hertai, viņa labi runāja krieviski, lika maisā bāzīt mācību grāmatas. Nu to mums sanāca viss maiss, bet produkti tikpat ka netika paņemti, tētis neticēja, ka mūs atstās dzīvus...

No Balvu stacijas mūs izveda tikai pret vakaru. Kad sakustējās vagoni, tētis, kā jau Balvu Evanģēliski luteriskās draudzes pērminderis, uzsāka dziedāt baznīcas dziesmu „Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils“... Pēc tam dziedājām arī valsts himnu, un tā, kamēr pārbraucām robežu...

/ Nora Pastare(Gaigala), publicēts grāmatā Šaicāne I.
„Balvenieši padomju režīma gados“56.,57.lpp.)/

Otto Gaigala testaments par īpašuma Ludzas apriņķī Viļakas pagastā novēlēšanu. Dokumentu izsūtījumā uz Omskas apgabala Poltavkas rajonu Voļņajas ciemu 1949.gada martā līdzī panēma un visus izsūtījuma gadus glabāja Amilda Gaigala

**Antons Raciborskis (1943) izsūtīts 1949.gada 25.martā no Bērzpils pagasta
uz Omskas apgabala Poltavkas rajonu
Atbrīvots 1957.gada 6.maij“(Lieta Nr.5600)**

No sākuma es no svešiem aizbēgu, uzkāpu uz mammas skapja, paslēpos, un uzliku sev vīrsū aitas ādu... Vecāki mani atrada...No tā laika atceros tieši šo gadījumu.

1941.gada 14.jūnijā
no Abrenes apriņķa izsūtīto cilvēku skaits

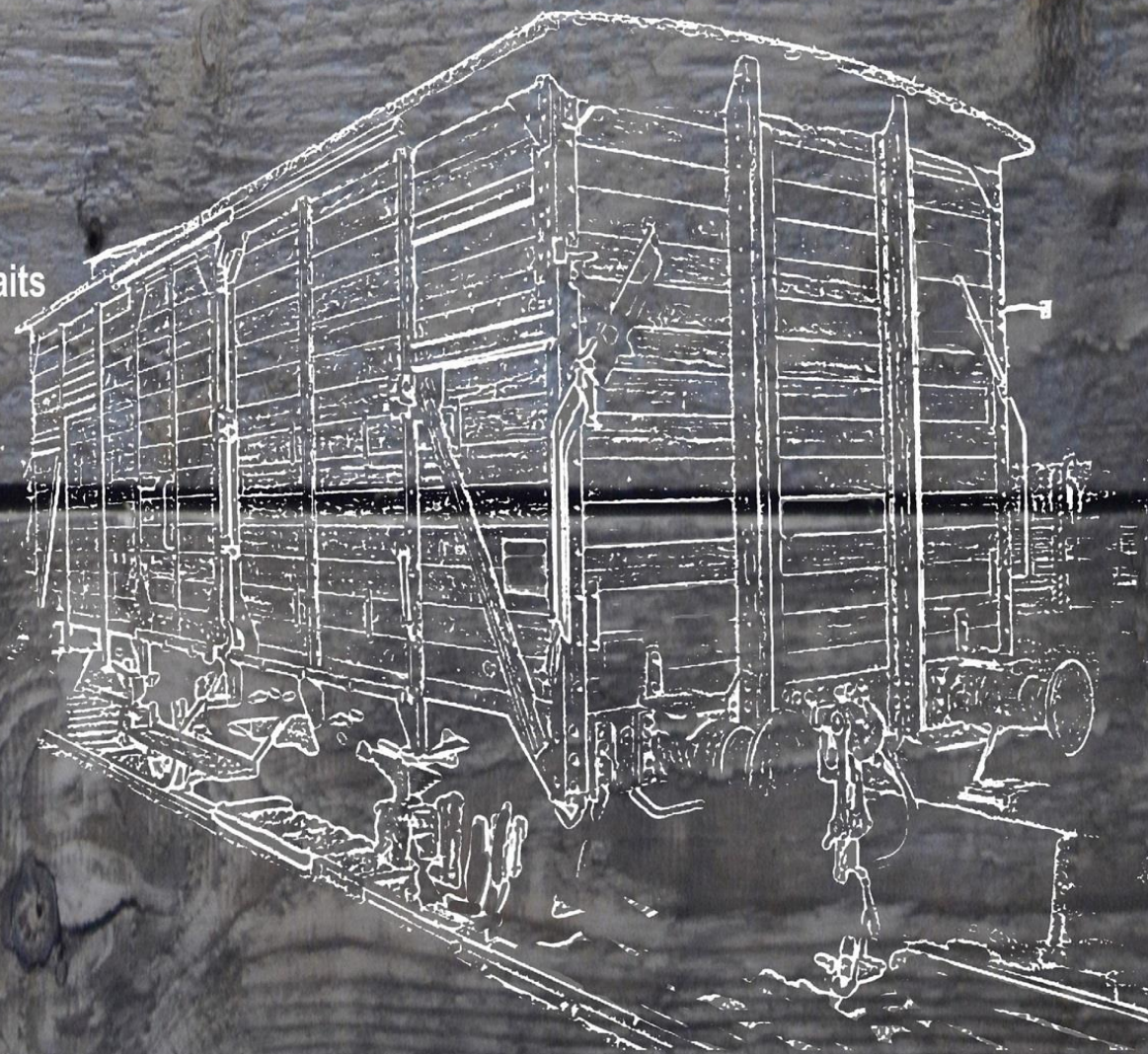
Abrene	24
Balvi	21
Augšpils pagasts	45
Baltinavas pagasts	48
Balvu pagasts	21
Bērzpils pagasts	33
Gauru pagasts	10
Kacēnu pagasts	52
Liepnas pagasts	26
Linavas pagasts	5
Purmalas pagasts	40
Rugāju pagasts	22
Šķilbēnu pagasts	2
Tilžas pagasts	35
Upmalas pagasts	15
Viļakas pagasts	40
Vīksnas pagasts	8

No Latvijas Valsts arhīva izdevuma
„Aizvestie 1941.gads“

1949.gada martā
no Viļakas apriņķa izsūtīto cilvēku skaits

Viļaka	10
Balvi	5
Baltinavas pagasts	107
Balvu pagasts	183
Bērzpils pagasts	167
Liepnas pagasts	145
Rugāju pagasts	211
Šķilbēnu pagasts	207
Tilžas pagasts	182
Viļakas pagasts	432
Vīksnas pagasts	47

No Latvijas Valsts arhīva izdevuma
„Aizvestie 1949.gads“

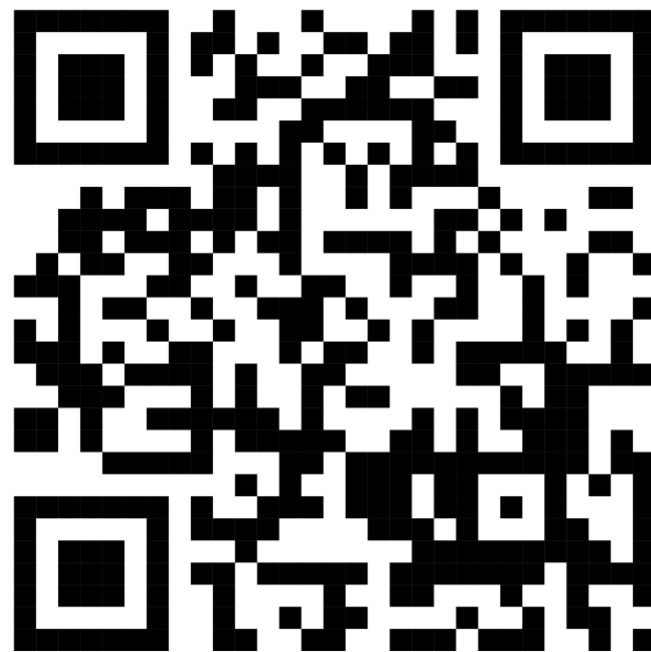
Iepazīsties ar jēdzieniem un to skaidrojumiem!

Jēdziens	Definīcija
PSRS	Padomju Sociālistisko Republiku Savienība (Padomju Savienība)
Okupācija	citas valsts teritorijas sagrābšana ar bruņotu spēku un savas pārvaldības ieviešana tajā
Deportācija	piespiedu izsūtīšana, pārvietošana, izraidīšana (politiskiem vai kriminālu motīvu dēļ uz likuma vai valsts varas iestāžu lēmuma pamata)
Satversme	Latvijas Republikas konstitūcija, konstitucionālais pamatlikums.
Represijas	soda, spaidu, vajāšanas līdzekļi, ko lieto valsts administratīvas iestādes vai tiesa.
Nacionalizācija	privātā īpašuma (piemēram, ražošanas rīku un līdzekļu, zemes, banku, sakaru līdzekļu) pārņemšana valsts īpašumā.
Kulaki	zemnieki, kuru zeme pirms padomju okupācijas bija lielāka par 30 ha, kuriem bija piederējusi mehanizēta vai daļēji mehanizēta lauksaimniecības tehnika un kuri nodarbinājuši algotus palīgus.
Slepenpolīcija	politiskā vai kriminālā policija; politiskās izmeklēšanas un represīva institūcija.
Aneksija	kādas valsts teritorijas vai tās daļas okupēšana un vardarbīga pievienošana citai valstij.
Cenzūra	varas iestāžu liegums tīrīt un izplatīt informāciju, kuru tās uzskata par nevēlamu.

LATVIJAS OKUPĀCIJA UN ANEKSIJA

1940. gada 17. jūnijā Padomju Savienība īstenoja Latvijas1....., kā rezultātā padomju bruņotie spēki ienāca Latvijas teritorijā un padomju valdība pārņēma varu. Tā organizēja Saeimas vēlēšanas, kuras bija pretrunā ar2..... un kuras nebija demokrātiskas, jo tajās bija iespējams balsot tikai par vienu, Maskavā izveidotu, sarakstu – “Latvijas Darba ļaužu bloku”. Vēlēšanu oficiālie rezultāti tika paziņoti vēl pirms vēlēšanu iecirkņu slēgšanas. Jaunā, padomju varai lojālā Saeima, savā pirmajā sēdē pasludināja padomju varas nodibināšanu Latvijā un pieņēma “Deklarāciju par Latvijas iestāšanos3..... sastāvā”. 1940. gada 5. augustā notika Latvijas4....., tātad Latvija nonāca PSRS sastāvā. Sākās lielas izmaiņas. Tika aizliegta Latvijas Republikas simbolikas izmantošana, daudzas grāmatas un laikraksti tika aizliegti un iznīcināti – tika īstenota5..... . Latvijas latus aizstāja ar rubļiem. Cilvēkiem vairs nedrīkstēja piederēt privātīpašumi, padomju vara īstenoja6..... . Latvijā aktīvi darbojās PSRS Iekšlietu Tautas komisariāts. Tas pēc būtības bija7....., kuras uzdevums bija īstenot8..... . Viens no represiju līdzekļiem bija9..... . Latvijā tika īstenotas divas masu deportācijas. 1941. gada 14. jūnijā no Latvijas tika deportēti vairāk nekā 15 tūkstoši cilvēku. Galvenkārt tās bija ģimenes, kuru galvas bija vadošās pozīcijās Latvijas valsts un vietējās pārvaldēs, saimniecībā un kultūrā. 1949. gada 25. martā no Latvijas tika deportēti vairāk nekā 42 tūkstoši cilvēku. Pārsvarā tās bija t. s.10..... ģimenes un notvertie nacionālie partizāni un to atbalstītāji.

Virtuāla izlausanas spēle_25.marta- deportācijas

Atbildes virtuālajai izlaušanās spēlei “25.marta deportācijas”

- Misija 1

Sarindo tekstā iztrūkstošos vārdus pareizā secībā! Vārdi nav doti pareizajā locījumā!

okupācija

Satversme

aneksija

nacionalizācija

kulaki

partizāni

- **Misija 2**
- **~42000**

- **Misija 3**
- **Kulaki**
- **Redzama epizode no 1949.gada deportācijām.**
- **95,4%**

- **Jāatceras kods “216”!**
- **Misija 4**
- **Vilis Lācis**

- **Vārds, kas jāsaliek spēles gaitā “genocīda upuri”.**

Izdzēstā dzeja

- Veido “izdzēsto dzeju” – dotajā dzejolī aizkrāso vārdus, frāzes tā, lai no neaizkrāsotajiem veidotos
 - **1949. gada 25. marta deportācijas**

- **Bet es atceros 1949. gadu.**
 - **Tad, kad bija krāšņa zeme,**
 - **Mūsu tauta cieta sāpes**
 - **Un daudzus no mums noņēma.**
-

- **Mēs bijām mazi, lieli,**
- **Veci un jauni cilvēki,**
- **Bet nekas nespēja glābt**
- **No tragiskā vilciena ešalona.**
- **Mūsu sirdis lēni sakrāsojās,**
- **Kad kara mašīnas mūs atveda,**
 - **Un vārdi, kas bija teikti,**
 - **Nebija patiesi, tikai meli.**

- **Mēs atstājām savu zemi,**
 - **Mājas un draugus,**
 - **Un ceļojums bija briesmīgs,**
 - **Bet mēs bijām stipri un droši.**
-

- **Mēs atceramies savus mīļos,**
 - **Kuri tika noņemti,**
 - **Un šodien pieminam viņus,**
- **Lai viņu atmiņa dzīvotu mūžīgi.**
- **Šodien mēs pieminam un godinām**
 - **Mūsu upurus un cīnītājus,**
- **Un solām, ka nekad neaizmirsīsim**
 - **To, kas notika pirms tik daudz gadiem.**

Autora krēsls

Atgriezeniskā saite

1. Stundā man vislabāk izdevās...
2. Es labāk gribētu saprast...
3. Es vēl gribētu uzdot jautājumu...
4. Svarīgākais, ko uzzināju...
5. Iegūtās zināšanas es varēšu izmantot...
6. Cik labi es līdzdarbojos un sadarbojos stundā?
7. Kā es jutos šodien stundā? Kāpēc es tā jutos?

Paldies par darbu stundā!

7.a klases skolēnu dzejoļi...

Galvenā tēma - Svētības parādība "Kadva gars un Mīlība" HG-20
un uzaicināt, kas bija vajadzīgs, lai atstātu abpusējo parādību

Literatūra - Vēsture

Dzejo - vāgma, parāts, atstāšana

Es atceros 1949. gadu
Kad daudzus iemeta sargā
Un redzot, kas sēdēt viņiem un
Visi divi atstāja cilvēkus atstāt.

Visi gan masi, gan lieli bija tur,
Gan veci, gan jauni bija tur,
Mums sirdis bāķes saskrēja
Kad atveda mūs varamāstina

Mēs atceramies savus mīļos
Vīrus, kas tika aizvesti
Gan svešos, gan zināmos
Mūsu vīrus un cīnītājus.

2024. gada 27. martā
Dzejo

Mudītes stundās mācos
par 1949. gada 25. martu
Mēs mācāmies no prezentācijas,
kur ir daudz informācijas

Es tagad zinu,
cik cilvēki tika izsūtīti,
no kurienes viņi tika izsūtīti,
kā viņi tika izsūtīti

Es zinu, ka tie cilvēki ir jāciena,
jo viņi tam pārcieta, lai mums būtu
lai mums būtu labāka nākotne
un mājās arī vēstēvs ir dzimis Sibīrijā

Dzejoļis

Es atceros 1949. gadu
Manas krāsainās mājas
Mana ģimene cieto sāpes
Un manu tēvu aizveda

Es atceros savu mīlo tēvu
Kas tika aizvests
Un tā arī neatgriezās
Un vaļņi nekad neatgriezās

Mana sirds lauzās
Brālis raudēja
Lopi raudēja bļējā
Un mūcas nebija labi